

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

186

Vragen van het lid **Jasper van Dijk** (SP) aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *MBO-leerlingen die geweigerd worden op ROC's* (ingezonden 26 september 2014).

Antwoord van Minister **Bussemaker** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) (ontvangen 7 oktober 2014)

Vraag 1

Wat is uw oordeel over de uitzending van Nieuwsuur: «Duizenden jongeren geweigerd op ROC»?¹

Antwoord 1

Gelukkig houden veruit de meeste instellingen zich aan hun maatschappelijke verantwoordelijkheid en doen ontzettend veel om jongeren zo goed mogelijk te begeleiden naar een diploma. Ook jongeren die meer moeite hebben om mee te komen, door wat voor situatie dan ook.

In de uitzending wordt gesproken over duizenden jongeren die worden geweigerd. De vraag is op welke grond zij precies zijn of worden geweigerd en of de reden inderdaad onterecht is. Wanneer het werkelijk zo is dat instellingen om onjuiste redenen leerlingen weigeren, vind ik dat onaanvaardbaar. Ik vind dat jongeren die graag een mbo-opleiding willen doen en hiertoe in staat zijn, op een instelling terecht moeten kunnen. En alleen om legitieme redenen niet tot de opleiding mogen worden toegelaten; niet om redenen die te maken hebben met financiën of prestaties. De uitzending deed bij mij het vermoeden rijzen dat bij instellingen onjuiste beelden leven over de systematiek.

Vraag 2

Vindt u het aanvaardbaar dat MBO-scholen leerlingen weigeren onder druk van financiële prikkels, zoals blijkt uit de reportage? Zo nee, wat onderneemt u hiertegen?

Antwoord 2

Met het antwoord op deze vraag geef ik meteen antwoord op vraag 2, 6 en 8. Nee. Het is ook niet nodig. Instellingen ontvangen vanuit het Rijk reguliere bekostiging voor elke leerling die ingeschreven staat. De instelling wordt

¹ <http://nieuwsuur.nl/onderwerp/702284-duizenden-jongeren-geweigerd-op-roc.html>

tevens beloond voor de inspanning die het levert om de leerling naar een diploma te leiden. Dit is een lager bedrag dan de bekostiging die een instelling krijgt voor een ingeschreven leerling. Daarnaast is sprake van resultaatafhankelijke beloning, bovenop de reguliere bekostiging. Een instelling wordt niet gekort, beboet of gestraft wanneer zij minder goed presteren. Zij ontvangt hooguit minder extra. Bijvoorbeeld de prestatiebonus voor het terugdringen van voortijdig schoolverlaten. Ook in het kader van de Kwaliteitsafspraken mbo kunnen instellingen vanaf 2016 een resultaatafhankelijke extra beloning ontvangen. Deze extra's zijn omgerekend per student veel minder dan de reguliere bekostiging die een instelling voor een student ontvangt.

Daarbij komt dat er vele aanvullende middelen zijn om de juiste voorzieningen voor deze jongeren te treffen, zoals u kunt lezen in mijn brief van 7 oktober met mijn reactie op de bewuste uitzending van Nieuwsuur.

In de reportage doelt men met name op de indicator studiesucces van deze Kwaliteitsafspraken. Hiervoor ontvangt u in 2015 de regeling. De kern van deze indicator is dat instellingen extra beloond worden als zij door de jaren heen een verbetering van het studiesucces van hun groep leerlingen realiseren. Hoe verder zij de leerlingen brengen (niveau van de afgeronde opleiding) ten opzichte van wat op grond van hun vooropleidingen mocht worden verwacht, hoe meer een instelling beloond wordt. Dit prikkelt de instellingen om ook jongeren uit een moeilijker doelgroep aan te nemen en zoveel mogelijk uit de jongere te halen.

Met de Kwaliteitsafspraken mbo beoog ik een verdere verbetering van de onderwijskwaliteit.

Het stelsel, zoals nu ingericht, geeft instellingen ruimschoots mogelijkheden om onderwijs te bieden aan leerlingen die behoefte hebben aan extra begeleiding en zorg. Ik zie geen structurele negatieve prikkels die instellingen reden geven jongeren met problemen te weigeren. Dit neemt niet weg dat er in het stelsel toch onvolkomenheden kunnen zijn, of als zodanig ervaren worden. Waar ik deze tot nu toe heb gezien, heb ik maatregelen tot correctie genomen, waaronder:

- het afvlakken van de cascadebekostiging;
- het versoepelen van de urennorm;
- de afspraken met de inspectie over een meer eigentijds toezicht.

Wanneer ik signalen krijg dat instellingen leerlingen om onjuiste redenen weigeren, stuur ik deze door naar de Inspectie van het Onderwijs. Als daar aanleiding toe is, gaat de Inspectie op korte termijn naar de instelling toe. Ik zal instellingen waar nodig aanspreken en wijzen op hun verantwoordelijkheid. Daarnaast betreft de Inspectie signalen die binnenkomen in haar jaarlijks toezicht op instellingen. Blijkt dat inderdaad sprake was van onterechte weigering, wordt de instelling hierop aangesproken en verzocht de procedures aan te passen. Blijkt uit vervolgonderzoek dat de verbetering onvoldoende is, volgt mogelijk strenger toezicht en een sanctie. Waar ik vermoed dat de reden van weigering gebaseerd kan zijn op onjuiste of onvolledige informatie, zal ik richting de instelling tevens inzetten op verduidelijking van het systeem van bekostiging, aanvullende beloning, beoordeling en regelgeving.

Vraag 3

Is het toegestaan dat ROC's (Regionale onderwijscentra) leerlingen weigeren? Zo ja, onder welke voorwaarden? Zo nee, wat onderneemt u hiertegen?

Antwoord 3

Een instelling heeft de maatschappelijke opdracht er alles aan te doen leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden naar het halen van een diploma. Ik vind dat jongeren die graag een mbo-opleiding willen doen en hiertoe in staat zijn, op een instelling terecht moeten kunnen en alleen om legitieme redenen niet tot de opleiding mogen worden toegelaten. De Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) geeft weer in welke situaties een instelling mag aangeven dat er voor de jongere geen plek is op de opleiding.

Vraag 4

Hoeveel leerlingen worden geweigerd bij de ROC's? Bent u bereid dit te onderzoeken, inclusief de motieven?

Antwoord 4

Er is geen centrale registratie van het aantal jongeren dat zich bij een instelling meldt voor een opleiding en hoeveel jongeren wel of niet zijn toegelaten. Ik heb daarom signalen verzameld die rondom de start van dit schooljaar zijn binnengekomen, in totaal zo'n 130. Het gaat om ongeveer 20 meldingen die bij mijn ministerie zijn binnengekomen via medewerkers, accountmanagers voortijdig schoolverlaten en via de casussen van het lid Ypma (in het kader van passend onderwijs). Het JOB heeft voor dit schooljaar 81 klachten gehad van studenten die zijn geweigerd. De Inspectie van het Onderwijs heeft één melding gekregen die aanleiding gaf de instelling direct te onderzoeken. Intussen is met desbetreffende instelling gesproken, verder onderzoek bleek niet nodig omdat de afwijzing geoorloofd was en de aannameprocedures op orde bleken. Daarnaast heeft zij 7 meldingen gekregen die meegenomen worden in het regulier toezichtsonderzoek naar de instellingen.

Naar aanleiding van de uitzending zijn 20 burgerbrieven binnengekomen die melding maken van een weigering. Deze casussen worden nu onderzocht, de schrijvers worden beantwoord en geadviseerd en met de instellingen wordt waar nodig gesproken.

Omdat ik graag scherp zicht wil op de situatie, ga ik de Ombudslijn mbo opdracht geven als centraal punt de meldingen van geweigerde jongeren te gaan registreren, zodat ik gericht kan analyseren wat de grond van de weigering is en waar nodig actie kan ondernemen.

Vraag 5

Deelt u de mening dat het pijnlijk is dat leerlingen naar een particuliere werkplaats gaan, omdat zij niet worden toegelaten op een ROC, zoals blijkt uit de reportage? Wat onderneemt u tegen deze ROC's?

Antwoord 5

Ik ken de specifieke casus onvoldoende om daar op in te gaan. Op basis van de reportage kan ik geen conclusie trekken over de reden waarom desbetreffende jongen niet is toegelaten. Als de jongen in kwestie onterecht is geweigerd, vind ik dat onaanvaardbaar. Laat ik daaraan toevoegen dat ik het initiatief van de eigenaar van de werkplaats waardeer.

Vraag 6

Op welke manier worden MBO-scholen afgerekend op tegenvallende resultaten, zoals wordt gezegd in de reportage?

Antwoord 6

Zie het antwoord op vraag 2.

Vraag 7

Wat is de uitkomst van uw gesprek met het Graafschap College?

Antwoord 7

Naar aanleiding van de uitzending heb ik op donderdag 1 oktober een goed en open gesprek gevoerd met het Graafschap College. Het bestuur nam afstand van het beeld dat in de uitzending is geschetst. Duidelijk werd dat het Graafschap College jongeren met extra ondersteuningsbehoefte juist de benodigde begeleiding biedt. Weigering wegens financiële redenen is niet aan de orde. We hebben goed gesproken over wat het College, maar ook vele andere instellingen, allemaal doet om jongeren met extra ondersteuningsbehoefte zo goed mogelijk te begeleiden. Dit wordt onderschreven door de MBO Raad in haar verklaring naar aanleiding van de uitzending.²

Vraag 8

Erkent u dat de druk op scholen om goed te presteren – vanuit de Inspectie van het Onderwijs en vanuit uw ministerie – ertoe kan leiden dat scholen leerlingen met problemen gaan weren?

² <http://www.mboraad.nl/?news/5083412/Verbazing+over+Nieuwsuur-uitzending+«Mbo-scholen+vangen+juist+duizenden+kwetsbare+jongeren+op».aspx>

Antwoord 8
Zie het antwoord op vraag 2.

Vraag 9
Bent u bereid om de perverse effecten van deze prestatiedruk weg te nemen, zodat ROC's niet langer geneigd zijn om kwetsbare jongeren te weren?

Antwoord 9
Het stelsel, zoals nu ingericht, geeft instellingen ruimschoots mogelijkheden om onderwijs te bieden aan leerlingen die behoefte hebben aan extra begeleiding en zorg. Ik zie geen structurele negatieve prikkels die instellingen reden geven jongeren met problemen te weigeren. Dit neemt niet weg dat er toch onvolkomenheden kunnen zijn in het stelsel. Waar ik deze tot nu toe heb gezien, heb ik maatregelen tot correctie genomen.
Ter voorbereiding op het plan van aanpak voor kwetsbare jongeren kijk ik naar adviezen, onderzoeken en rapporten die gaan over kwetsbare jongeren. Ik onderzoek daarbij of er aanwijzingen zijn dat instellingen of hun partners het stelsel als belemmerend beleven, althans de prikkels in het stelsel anders ervaren of inzetten dan ik heb beoogd.

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Jadnanansing (PvdA), ingezonden 26 september 2014 (vraagnummer: 2014Z16663)